

İki Farklı Yönteme Göre Okuma Yazma Öğrenmiş Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarılarının Karşılaştırılması

Hatice Vatansever Bayraktar ¹

Abstract: This research aims to determine if there are any differences on the reading comprehension level of students who learned reading and writing by “analysis method” or “phonic based sentence method”. The research employs a survey model to examine the students level of understanding on several types of texts. The research is practiced in Bahçelievler, Bakırköy and Zeytinburnu at European side of İstanbul on second term of 2006-2007 academic year on 237 third class primary school students. The data is collected by using “Reading Comprehension Test” which has three different kinds of texts (story, knowledge and poem) which measured students’ achievement on understanding reading. The data is analyzed by using SPSS. The research shows that the students who learned reading and writing by “phonic based learning” are more succesful at reading comprehension on stories and attain higher general marks than the students who learned by analysis method. There is no significant difference in understanding on knowledge texts and poems between the students who learned reading and writing by analysis method or phonic based sentence method. The girls who learned reading and writing by analysis method or phonic based sentence method have both higher general marks and are more succesful at understanding on reading than the boys on story and poem; though there is no significant difference on knowledge text. Also, there is no significant difference at reading comprehension between the students who have and don’t have pre school education on both learning methods.

Keywords: Analysis Method, Phonic Based Sentence Method, Learning Reading Writing, Reading Comprehension, Achievement

Özet: Bu araştırmada “Çözümleme (Cümle) Yöntemi” ve “Ses Temelli Cümle Yöntemi”ne göre okuma yazmayı öğrenmiş öğrencilerin farklı metin türlerine göre okuduğunu anlama başarıları arasında farkın olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma var olan durumu belirlemeye yönelik olduğu için tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Araştırma, İstanbul ili Avrupa Yakası’nda Bahçelievler, Bakırköy ve Zeytinburnu ilçelerinde ilköğretim 3. sınıf öğrenimlerini

sürdüren 237 öğrenciyle, 2006- 2007 eğitim- öğretim yılında ikinci dönem süresince gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarını ölçen, üç farklı türde metinden oluşan “Okuduğunu Anlama Başarı Testi” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Öyküleyici metin ve genel başarı puanlarına göre, ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrenciler; okuduğunu anlamada çözümlene yöntemi ile öğrenen öğrencilerden daha başarılıdır. Bilgilendirici metin ve şiir başarı puanlarına göre, çözümlene veya ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin okuduğunu anlama başarıları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Hem çözümlene yöntemi ile okuma yazma öğrenen kızlar, hem de ses temelli cümle yöntemi ile öğrenen kızlar öyküleyici metin, şiir ve genel başarı puanlarına göre okuduğunu anlamada erkeklerden daha başarılı olurken; bilgilendirici metin başarı puanlarında anlamlı bir fark yoktur. Hem çözümlene yöntemi ile okuma yazma öğrenenlerden, hem de ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenenlerden okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin üç farklı metin türüne göre okuduğunu anlama başarıları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Anahtar Kelimeler

Çözümlene (Cümle) Yöntemi, Ses Temelli Cümle Yöntemi, Okuma Yazmayı Öğrenme, Okuduğunu Anlama, Başarı

1. Giriş¹

İlköğretim okullarına başlayan çocuk için en yeni şey okuma yazma ile tanışmasıdır. İlk olarak çocuk, yazıdaki sembolleri okumayı, anlamını çözmeyi öğrenir. Pek çok çocuk okumayı öğrenmeyi sadece orada yazılanı seslendirmek olduğunu zanneder. Hâlbuki okumanın zihinde bir anlam oluşturma, okuduğunu kavrayabilme, yorumlayabilme olduğunu düşünemez. Okuma eyleminin gerçekleşebilmesi için yazıyı oluşturan simgeleri seslendirmekten öte anlayıp yorumlayabilmek gerekmektedir.

Dökmen (1994)' in dediği gibi *“Okuma, okuduğunu anlama bir beceridir. Kişilerde doğuştan okuyabilme potansiyeli vardır, fakat bu potansiyelin gelişmesi eğitimle mümkündür. Okuma etkinliği gelişebilen, geliştirilebilen bir beceridir.”* Öyleyse eğitimle geliştirilebilecek olan okuma becerisi, öğrencinin ilk tanıştığı yer olan ilköğretim okullarında en iyi şekilde kazandırılmaya çalıştırılmalıdır. Yazılanı iyi seslendirebilen, okuduğunu algılayıp kavrayabilen, yorumlayabilen, iyi anlayabilen nitelikli okuma becerisine sahip bireyler yetiştirmeye özen gösterilmelidir.

Eğitim-öğretimin temelini de okuma-anlama oluşturmaktadır; çünkü tüm dersler, okuma ve anladıkları üzerinde işlemler yapma üzerine şekillenmiştir. Okuma yazma becerisi öğrenim yaşamları boyunca öğrencilerin bütün derslerdeki başarılarını etkiler. Öyleyse öğrencilerin nitelikli okuma yazma becerisi kazanması, okuduğunu iyi anlaması bu anlamda çok önem taşır.

Her öğrenme gibi ilk okuma yazmayı öğrenmenin bir yöntemle yapılması gerekir. Ülkemizdeki okuma yazma öğretimine baktığımızda tarihsel süreç içinde değişik yöntemler kullanıldığı görülmektedir. Ülkemizde okuma yazma öğretiminde uzun yıllardır çözümleme (cümle) yöntemi kullanılmaktayken, milli eğitimde yeni program anlayışı ile birlikte davranışçı yaklaşımdan vazgeçilerek, yapılandırmacı anlayışa uygun ilk okuma yazmayı öğretme yöntemi de değişmiştir. 2005-2006 öğretim yılından bu yana yapılandırmacı öğrenme anlayışının ilk okuma yazma öğretimine uygulandığı “Ses Temelli Cümle Yöntemi” adı verilen bir yöntemle okuma yazma öğretilmektedir.

Okuduğunu anlama, diğer bütün derslerin öğretilmesinde anahtar durumunda bulunurken okuma eyleminin hangi yöntem ile öğretildiğini irdelemek de önem arz eder. Okuma yazma öğreten öğretmenlerin görüşlerine göre Çözümleme Yöntemi (Cümle Yöntemi) ve Ses Temelli Cümle Yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerde okuma hızı, okuduğunu anlama vb. konularda farkın olduğu dile getirilmektedir.

Türkiye’de ilköğretim okullarında, Ses Temelli Cümle Yöntemi ile okuma yazma öğretiminin pilot uygulamasının gerçekleştirildiği 2004-2005 eğitim yılında

çocukların bir kısmı okuma yazmayı ¹ Bu makale Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim anabilim dalında yapılan "Çözümleme (Cümle) Yöntemi ve Ses Temelli Cümle Yöntemine Göre Okuma Yama Öğrenmiş Çocukların Okuduğunu Anlamadaki Başarı Durumlarının Değerlendirilmesi" adlı tezin bir kısmına dayanılarak hazırlanmıştır. Tez danışmanlarım, değerli hocalarım Prof. Dr.Sefer ADA ve Doç.Dr. Murat AŞICI'ya teşekkür ediyorum. **Çözümleme Yöntemi ile Müfredat Laboratuvar (pilot) İlköğretim Okulu'nda okuyan öğrenciler ise Ses Temelli Cümle Yöntemi ile öğrenmiş bulunmaktadır. İşte bu iki farklı yönteme göre ilk okuma yazma öğrenmiş öğrenciler araştırma konumuz için iyi bir fırsattır. 2006–2007 eğitim öğretim yılında 3. sınıfa devam eden öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarının okuma yazma öğrendiği yönteme göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılma ihtiyacı hissedilen önemli bir sorundur.**

Öğretmenlerin bir kısmı Ses Temelli Cümle Yöntemi ile öğrencilerin okuduklarını daha iyi anladıklarını, büyük bir kısmı ise çözümleme yöntemi ile daha iyi anladıklarını iddia etmektedirler. Yapılan araştırmalarda çözümleme yöntemi ile bazılarında ise ses temelli cümle yöntemi ile okuduğunu daha iyi anladığını belirleyen araştırma sonuçları bulunmaktadır. Tüm bu tartışmalardan ve yorumlardan etkilenmeden bu durumun yeniden tespit edilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada, Çözümleme (Cümle) Yöntemi ve Ses Temelli Cümle Yöntemine göre okuma yazmayı öğrenmiş çocukların farklı metin türlerine göre okuduğunu anlama başarıları arasında farkın olup olmadığı araştırılmıştır.

2.İlgili Literatür

2.1. Ülkemizde 1948- 2004 Yılları Arasında İlk Okuma Yazma Öğretiminde Kullanılan Çözümleme (Cümle) Yöntemi

Cümle Yöntemi savunucularına göre bu yöntem etkili bir yöntemdir. Çünkü gerçek dil birimini oluşturan ne kelime ne de harftir. Sadece cümledir. Cümle doğal dil birimi ise okuma ve konuşmanın da doğal birimi yine cümle olmaktadır (Güneş, 2004). Çözümleme (Cümle) Yöntemi bütünden parçaya doğru hareket eden bir yöntemdir. Önce anlamlı cümleler, daha sonra kelimeler, heceler ve sesler tanıtılıp serbest okumaya geçilir (Akyol, 2007).

Çözümleme (Cümle) Yöntemi ilk kez 1936 programında önerilmiş ve daha sonra 1948-1968 ve 1982 programlarında da bu yöntemin uygulanması öngörülmüştür. 2005 ilköğretim programı çıkana kadar da ilk okuma yazma öğretiminde Çözümleme (Cümle) Yöntemi kullanılmıştır.

Bu yöntemin temelinde gözün, sözcüğün ve tümcenin yazılış biçimini bir bütün olarak tanıması, hızlı okuma için görme yelpazesinin geniş olması, sözel ve anlamsal

belleğe bilgilerin sözcük ve tümce olarak yerleştirilmesi, çocuğun bütünü algılamasının daha kolay olması gibi güçlü gerekçeler bulunması çözümleme yöntemini vazgeçilmez olarak ortaya çıkarmıştır (Tortop, 2003).

Cümle yöntemi 18. ve 19. yüzyıllarda İtard, Olivler ve Jecatot tarafından kullanılmıştır. Daha sonra Decroly kullanmıştır. Decroly, annenin çocuğuna konuşmayı öğretmek için kullandığı yöntemi okuma öğretimine uygulamıştır. Anne çocuğuyla harf, hece veya kelimelerle değil, cümlelerle konuşmaktadır. Birçok tekrarlardan sonra çocuk konuşmayı öğrenmektedir. Decroly'a göre çocuk, işitme yoluyla öğrendiği cümleleri görme yoluyla da öğrenebilir. Okumada kullanılan zihinsel işlemler görme ile ilgilidir. Çocuk annesinin cümlelerini birçok tekrarlardan sonra anlamaktadır. Bu süreçte cümlelerin yazılı şekillerini ve taşıdığı özel anlamı kavrayıncaya kadar çocuğun cümleleri defalarca görmesi gerekmektedir. Zamanla daha az tekrar gerektirmektedir. Bu yöntemin üstünlüğü öğrencinin başlangıçtan itibaren yazıları anlamla birleştirmesinden gelmektedir. Her cümle bir anlam ifade etmekte ve giderek somut cümlelerden soyut cümlelere geçilmektedir (Günes, 2004).

Çözümleme (Cümle) Yöntemi ile okuma yazma öğretiminin aşamaları hazırlık dönemi, cümlelerin belirlenmesi, kelimelerin öğretimi, hecelerin öğretimi, seslerin (harflerin) öğretimi, serbest metne geçiş, toplu okuma-anlama-anlatma ve dikte çalışmaları döneminden oluşmaktadır.

2.2.Günümüzde Yapılandırıcı Öğrenme Anlayışının Etkisinde İlk Okuma Yazma Öğretimi: Ses Temelli Cümle Yöntemi

Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2004–2005 öğretim yılında denemeleri yapılarak, 2005–2006 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere bir ilk okuma yazma öğretim programı tasarısını yürürlüğe koymuştur (Çelenk, 2007). Talim Terbiye Kurulu'nun 12.07.2004 tarih ve 115 sayılı kararları ile ilköğretim Türkçe dersi öğretim programları, 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere kabul edilmiştir (Şahin ve diğerleri, 2005).

Ülkemizde 2004–2005 eğitim öğretim yılında ilk okuma yazma öğretimi; 9 ilde, toplam 120 okulda pilot uygulamalarla Ses Temelli Cümle Yöntemi ile uygulanmıştır (Yıldız ve Yıldırım, 2005).

İlköğretim 1-5. sınıflar 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda ilk okuma yazma öğretimi olarak Ses Temelli Cümle Yöntemi yer almaktadır. Bu yöntemde ilk okuma yazma öğretimine seslerle başlanmakta, anlamlı bütün oluşturacak

birkaç ses verildikten sonra seslerden hecelere, kelimelere, cümlelere ve metinlere ulaşılmaktadır; ilk okuma yazma öğretimi, kısa sürede cümlelere ulaşılacak şekilde düzenlenmektedir. İlk okuma yazma öğretimi boyunca okuma, yazma, konuşma, dinleme, görsel okuma ve sunu etkinlikleri birlikte yürütülmektedir. Yazı öğretiminde öğrencilerin gelişimine uygun olan bitişik eğik yazı harfleri kullanılmaktadır (Akyol, 2007).

2.3.Ses Temelli Cümle Yönteminin Tercih Edilme Nedenleri

Son yıllarda eğitim alanındaki gelişmeler ve yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilen öğrencilerin okuma becerilerindeki başarı durumları, ilk okuma yazma öğretim yöntemlerini de etkilemiş ve çoğu ülkede yöntem değişikliğine gidilmiştir (Şahin ve diğerleri, 2005).

Dünyamızda okuma-yazma öğretim yöntemlerine ilişkin son yıllarda önemli gelişmeler olmaktadır. Bu gelişmeler daha çok PISA ve UNESCO araştırmalarından sonra hız kazanmıştır. PISA araştırmalarına göre okuma alanında ülkeler arasında en yüksek başarıyı Finlandiya göstermiştir. Kore, Kanada ve Avustralya bu ülkeyi takip etmektedir. En alt sırada ise Tunus bulunmaktadır. Türkiye projeye katılan ülkeler içinde, Uruguay ve Tayland'dan farklı olmayan bir performans sergilemiştir (MEB, 2004; Güneş, 2005).

Bu sonuçlar üzerine çoğu ülkede bir yandan okullardaki okuma öğretim yöntemleri ile geliştirilmesi gereken beceriler sorgulanmaya başlanmış, bir yandan da başarılı olan ülkelerin durumları incelenmeye alınmıştır. Bu konuda ilk çalışmalar üniversitelerden gelmiştir. Çeşitli üniversitelerde okuma öğretimi alanında çalışan uzmanlar; ilk okuma-yazma öğretiminde analiz (kelime, cümle, cümlecik gibi) yöntemlerin çok etkili olmadığı konusunda görüş birliğine varmışlardır. Diğer taraftan İngiltere, Fransa, Lüksemburg, İspanya gibi ülkelerde çocukların okuma becerilerinin geri olmasının altında yatan en önemli neden; ilk okuma-yazma öğretiminde kullanılan yöntem olarak açıklanmıştır. Yöntem değişikliği çalışmalarına başlanmıştır (Güneş, 2005).

Dünyada ilk okuma yazma öğretim yöntemleri sorgulanmakta; öğrencilere daha etkili ve verimli okuma becerileri kazandırmak ve bireysel, zihinsel gelişimlerini hızlandırmak için yöntem değişikliği yapılmaktadır. Ülkemizde de olduğu gibi genel eğilim, her ülkenin dil yapısına uygun sentez ağırlıklı yöntemlere olmaktadır. Bu

gelişmeler göz önüne alınarak, 2004 yılında yöntem değişikliğine gidilmiş ve “Ses Temelli Cümle Yöntemi” tercih edilmiştir.

Ülkemizde Çoklu Zekâ, Yapılandırmacı Yaklaşım, Beyin Temelli Öğrenme, Öğrenci Merkezli Öğrenme, Bireysel Farklılıklara Duyarlı Öğretim gibi yaklaşım ve modeller çerçevesinde geliştirilen yeni Türkçe Öğretim Programı’nda ilk okuma – yazma öğretimine ayrı bir önem verilmiş ve yöntem olarak Ses Temelli Cümle Yöntemi’nin kullanılması ön görülmüştür (Şahin ve diğerleri, 2005).

2.4.Ses Temelli Cümle Yönteminin Özellikleri

MEB İlköğretim Programı’na (2005) göre Ses Temelli Cümle Yöntemi’nin özellikleri şöyle sıralanabilir:

●Ses Temelli Cümle Yöntemi’nde ilk okuma yazma öğretimi, dinleme, konuşma becerilerinden kopuk, sadece okuma yazma becerilerini geliştirme olarak değil; Türkçe öğretiminin beş öğrenme alanı ile birlikte yürütülmektedir.

●İlk okuma yazma öğretimine seslerle başlanması, seslerin birleştirilmesi ile anlamlı heceler, kelimeler oluşturulması ve cümlelere ulaşılması öğrencinin bilgileri yapılandırmasını kolaylaştırmaktadır. Ses Temelli Cümle Yöntemi, bu yönüyle yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına uygundur.

●Bu yöntem; tek tip, belirli kalıplara sıkıştırılmış ve belli sayıdaki cümlelerle ilk okuma yazma öğretimi yerine; çokluluğa ve çeşitliliğe ağırlık vermektedir. Bu nedenle ilk okuma yazma, öğretim sürecinde öğrencilerin çok sayıda ve çeşitli hece, kelime, cümlelerle, okuma yazma öğrenmelerini gerekli kılmaktadır.

●Öğrencilere sunulan zengin içerik, onların temel düşünme becerileri, yaratıcılıkları ve zekâ alanlarının gelişimine katkı sağlamaktadır.

●Okuma yazma öğretiminde ilerleme, kolaydan zora doğru belli bir sıra içinde yürütülmektedir.

●Bu yöntemle ilk okuma yazma öğretiminde, çok sayıda hece, kelime, cümle ve metinlerle çalışılmaktadır. Bu durum öğrencilerin cümleleri ezberlemesini engellemekte; tam tersine, cümleyi anlayarak öğrenmesini gerektirmektedir. Böylece öğrencilerin anlama düzeyleri gelişmektedir.

●Türkçede her harf bir sesi karşıladığından bu yöntem Türkçenin ses yapısına uygundur.

●Öğrencilerin bütün sesleri öğrenmesi, yazma sürecinde kelimeleri doğru yazmalarını kolaylaştırmaktadır.

●Öğrencilerin duyduğu ve çıkardığı seslerin bilincine varması sağlanmakta; öğrencilerin dil gelişimine (doğru telaffuz, akıcılık, sesleri ayırt etme vb.) katkıda bulunmaktadır.

●Öğrenciler yazı ile konuşma arasındaki benzerlikleri görmekte, yazının harflerin birleştirilmesiyle konuşmanın seslerin birleştirilmesiyle yapıldığını anlamaktadır.

●Bu yöntemle ilk okuma yazma öğretiminde, çok sayıda hece, kelime, cümle ve metinlerle çalışılmaktadır. Bu durum öğrencilerin cümleleri ezberlemesini engellemekte; tam tersine, cümleyi anlayarak öğrenmesini gerektirmektedir. Böylece öğrencilerin anlama düzeyleri gelişmektedir.

●Öğrencilerin ilk okuma yazmayı öğrenme sürecinde bireysel, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır.

2.5. Ses Temelli Cümle Yönteminin Aşamaları

MEB İlköğretim Programı (2005)'na göre ilk okuma yazma öğretimine nitelikli bir hazırlıktan sonra ilk okuma yazmaya başlama ve ilerleme adımı gelir. Bu aşamada sesi hissetme ve tanıma ile başlanmalıdır. Ardından sesi okuyup yazarak, sestem heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler oluşturma ve metin oluşturma süreci ile devam edilir. Son olarak okuryazarlığa ulaşma aşamalarına yer verir.

İlk okuma yazma çalışmalarında dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu birlikte ele alınmalıdır. Bütün çalışmalar, Türkçe Öğretim Programı'nın 1. sınıf düzeyindeki kazanımların gerçekleştirilmesine yönelik düzenlenmelidir.

2.6.Okuduğunu Anlama

Okuma, okuduğunu anlama bir beceridir. Kişilerde doğuştan var olan okuma potansiyelinin gelişmesi eğitimle mümkündür. Okuma etkinliği, okuma hızı ve anlama olmak üzere başlıca iki bileşenden oluşmaktadır (Özdemir, 2007).

Smith ve Dechant (1961), okuduğunu anlamayı, kelime bilgisi ve organize etme becerisi olarak iki bölümde ele almaktadırlar. Bu durumda okuma becerisi kelime becerisi; okuduğunu anlama ve organize etme becerisi ve okuma hızından oluşmaktadır (Dökmen, 1994).

Kelime bilgisini, okuduğunu anlayabilmenin ilk şartı kabul etmek yerinde olacaktır. Çünkü bir parçada okuyucunun anlamını bilmediği kelime sayısı arttıkça, bu durum hem okuyucunun hızını düşürecek, hem de parçanın anlamını kavramasını güçleştirecektir. Araştırmalar, iyi okuyucuların zayıflara oranla, kelime ve harfleri tanımada daha başarılı olduklarını göstermektedir (Marmurek, 1988; Dökmen, 1994).

Smith ve Dechant (1961), okuduğunu anlama becerisinin şu öğelerden oluştuğunu belirtmektedirler (Dökmen, 1994):

1. Grafik sembollerle (yazı) anlamları arasında çağrışım yapma
2. Kelimelere, metnin genel kapsamına uygun anlamlar verebilme
3. Deyimlerin, cümlelerin, paragrafların ve tüm parçanın taşıdığı anlamı, küçükten büyüğe doğru olmak üzere, hiyerarşik bir şekilde anlama; gerektiğinde parçalarla bütün arasında ilişki kurabilme
4. Okuduğunu değerlendirebilme, yazarın amacını ve duygu durumunu anlama
5. Okumakta olduğu parçadaki fikirleri, geçmiş yaşantılarıyla bağdaştırabilme

Sıralanan bu öğelerden de anlaşılacağı üzere okuduğunu anlama becerisi, genel yetenekle yakından ilişkilidir. Yapılan incelemeler, okuduğunu anlamının ve dolayısıyla okuma becerisinin, genel yetenekle ve çeşitli bilişsel becerilerle ilişkili olduğunu göstermektedir (Marmurek, 1988; Dökmen, 1994).

Dökmen'e (1994) göre bir okuyucunun okuduğunu anlama düzeyini belirleyen ölçütler okunan parçanın güçlüğü, anlaşılabilirliği; parçanın dil ve fikir örüntüsü; okuyucunun genel yeteneği; okuyucunun okuma becerisi; okuyucunun konuya ilişkin bilgi birikimi ve okuyucunun okuma amacıdır.

Doğrudan gözlenemeyen bir süreç olan okuduğunu anlama, çeşitli araçlar ve kuramlar yoluyla açıklanmaya çalışılır. Okuduğunu anlama farklı düzeylerde belli bir çözümlenmeyi gerektirir. Bu çözümlenme okuma gerçekleşirken kendiliğinden gerçekleşir (Hielman, 2002; Belet,2006).

Okuduğunu anlama etkinliğini oluşturan üç bileşen söz konusudur. Bunlar okuma materyali, okuyucu ve metnin okuyucu tarafından yorumlanmasıdır. Dolayısıyla okuma, metni anlam eylemidir (Armağan, 1992). Okunanı tam ve doğru olarak anlama, okuyucunun belli alışkanlıkları kazanmasını gerektirir. Bu alışkanlıklar okunanları yaşanan olaylar içinde değerlendirme, olayları dil, anlatım ve düşünce yönünden eleştirip yargılamadır (Özdemir, 1975, Akt. Akay 2004).

Okuduğunu anlamak için bireyin göstereceği çabalar “metnin yapısını çözümleme, metnin içeriğini anlama ve yorumlama, metni eleştirme” olarak sıralanabilir. Her metnin yapısal bir bütünlüğü vardır. Bu bütünlüğü görme ve belirleme, okuduğunu anlamının ana yönlerinden birini oluşturur. Dilsel bir ürün olan metni okuyan kişi, yazarın iletmiş mesajı eksiksiz alabilmesi için, onun iletisini taşıyan dilsel birimleri iyi tanıması ve iyi anlaması; konuyu bulması ve tanımlaması gerekmektedir. Okuma eylemi, metni oluşturan kişiyle okuyan arasında bir tür konuşmadır. Okuduğumuz metinde yazarın bazı fikirlerine katılıp katılmayabiliriz. Yani okutun bilgi ve deneyimi yazarla özdeş değildir. İste okurun okuduğu bir metin üzerinde düşünmesi onu bir tartıdan geçirmesi eylemi, metni eleştirmesidir (Tazebay, 1997).

Okunana anlama yazarın mesajını anlamak ve bilgi sistemimize mal etmektir. Okunana anlama, bir isteği tatmin etmek veya problemi çözmek konusunda okuyucunun ihtiyaçlarına dayalı, çok yönlü bir işlemdir. Öyle ki, okuyucu kelimelerin, cümlelerin, paragrafların birbirleri ile arasındaki ilişkiyi fark etmelidir (İnam,1993).

Okunulan metinden anlamın kurulması büyük ölçüde ön bilgiye bağlıdır. Normal olarak okunulan konu hakkında okuyucular derece ve içerik açısından farklı tecrübelere sahip olacaklardır. Pearson ve diğerleri (1979) yeni bir metinden anlam kurmada tecrübelerin önemini ortaya koymak amacıyla yaptıkları bir araştırmada, ikinci sınıf öğrencilerinden oluşan deney ve kontrol grubuna konuyu okutmadan önce örümceklerle ilgili bir bilgi ölçme testi uygulamışlardır. Bu uygulamada sorulara konuyla ilgili ön bilgiye sahip olanlar, olmayanlara nazaran daha kapsamlı cevaplar vermişlerdir (Akyol, 2007). Buradan anlaşılabilir ki okuyucunun okuduğu metinle ilgili ön bilgiye sahip olması okuduğunu anlamayı kolaylaştıracaktır.

Okuma ve dinlemenin temel amacı, anlamaya dönük olmasıdır. Dinleyen ya da okuyan kişi, okuduğu metnin yerini, zamanını, olayda adı geçen kahramanların adlarını, özelliklerini, okunan dinlenen metnin ana düşüncesini, yardımcı düşüncesini söylemesi, okuma etkinliğinin anlamıyla sonuçlandırıldığının göstergesidir (Güleryüz, 2004).

2.7. Okuduğunu Anlamanın Eğitim ve Öğretimdeki Yeri ve Önemi

İçinde bulunduğumuz bilgi çağına uyum sağlayabilmek ve yaşam boyu öğrenmeyi sürdürebilmek için en önemli çalışmalardan birisi de okuma ve anlama eğitimidir. Okuma ve anlama bütün disiplinlerin öğretilmesinde anahtar durumunda bulunmakta ve bireyin gelişmesini sağlamaktadır (Güneş, 2004).

Okuma etkinliği, anlama ile sonuçlanırsa bir değer taşır. Bunun için okuma öğretimini anlama etkinliği ile tamamlamak ve bütünlemek gerekir. “Okuduğunu anlama becerisi açısından ilkokul öğrencilerinin, okunan parçaya uygun başlık bulmaları, okunan öykü ya da masaldaki kahramanların niteliklerini söylemeleri, olayların yer ve zamanlarını anlayıp belirlemeleri beklenir” (Tazebay, 1997).

Bir bireyin ana dilini ustalıkla kullanabilmesinin ölçüsünün, okuduğunu ve dinlediğini anlayabilmesi ve anladığını anlatabilmesi olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla her öğretim düzeyinde okuduğunu ve dinlediğini anlayamayan, anladığını sözlü olarak ya da yazıyla anlatamayan bir öğrencinin herhangi bir derste başarı göstermesi beklenmemelidir.

Okulda genel başarının en önemli faktörü anlayarak okumadır. İyi bir okuyucunun aynı zamanda her derste iyi bir öğrenci olup olmadığı incelenmiştir. Deneysel araştırmalar ikisi arasında açık bir orantı olduğunu belirlemektedir. Mesela, bir araştırmada iki dersten kalan öğrencilerin okumaları için verilen bir parçadan ortalama olarak 27 fikir ve bütün derslerden geçen çocukların ise aynı parçadan 43 fikir çıkarabildikleri görülmüştür. Bu gibi deliller bizi, okuduğunu iyi anlayan öğrencilerin bütün derslerinde de süratle ilerleyeceklerini kabul etmeye sevk etmektedir (Pars ve Pars, 1954; Akt. Akay, 2004).

Bloom (1976)’a göre okuduğunu anlama genel nitelikteki bilişsel giriş davranışlarından olup, temel ilkokul yıllarında kurulan okuduğunu anlama gücü okul öğrenmelerinde daha sonraki yıllarda gerçekleşen öğrenmelerin çoğunu etkiler. Okuduğunu anlama gücü ile (9-12 yaş çocuğunda) edebiyat gibi okumaya en çok dayalı olan derslerde (.70) gibi yüksek bir korelasyon bulunduğu, bu korelasyonun matematikte (.54); fen bilimlerinde (.56); ortak korelasyonun ise (.56) olarak gerçekleştiği araştırmalarla ortaya konmuştur (Çelenk, 2007).

Çeşitli araştırmacılar “okuma”yı farklı şekillerde tanımlasalar da açıkça görülmektedir ki; okuma sadece yazılı kelimelerin sözlü tekrarından ibaret değildir. Okuma, karmaşık zihni süreçleri içerir. Yazılı sembollerin algılanmasından sonra, okuyucu okuduklarına anlam atfetmeli, daha sonra yorumlamalı, akıl yürütmeli, muhakeme etmeli ve değerlendirme yapmalıdır. Okumanın en önemli özelliği okunan parçanın anlaşılması ve değerlendirilmesidir (Ergenç, 1994). Bu becerileri kazanabilmiş öğrenciler okuduklarını anlamada iyi olacakları gibi bu başarıları diğer derslerine de yansıyacaktır.

3.Araştırma

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı “Çözümleme Yöntemi (Cümle Yöntemi)” ve “Ses Temelli Cümle Yöntemi”ne göre okuma yazmayı öğrenmiş çocukların farklı metin türlerine göre okuduğunu anlama başarıları arasında farkın olup olmadığını saptamaktır.

Genel amaç doğrultusunda çözümleme yöntemi ile ayrı, ses temelli cümle yöntemi ile ayrı olacak şekilde öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarının cinsiyet, okul öncesi eğitimi alma durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına cevap aranmıştır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Araştırma ile toplanacak verilerin;

- Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilköğretim program geliştirme çalışmalarına katkı sağlayacağı, dolayısıyla Türkçe Öğretim Programı'nda ilk defa uygulanan Ses Temelli Cümle Yönteminin geliştirilmesine ve eksikliklerinin giderilmesine katkı sağlayacağı,

- Ses temelli Cümle Yöntemi yeni olması sebebi ile öğretmenlerin güvenlerinin pekiştirilmesinde faydalı olabileceği, varsa güvensizliklerini ortadan kaldıracabileceği,

- İlköğretim birinci kademeyi okutan öğretmenlerin okuma yazma öğretiminde kullanılan yöntem ile okuduğunu anlama arasındaki ilişkinin önemini kavramalarına destek olacağı,

- Konuyla ilgili yapılacak yeni araştırmalara ışık tutacağı beklenmektedir.

Bu araştırma çözümleme ve ses temelli cümle yöntemine göre okuma yazma öğrenmiş öğrencilerin farklı metin türlerine göre okuduğunu anlama başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koyması, okuduğunu anlama becerisini geliştirmesine etki edebilmesi bakımından önemlidir.

3.3. Araştırmanın Sınırlıkları

-Araştırma konu açısından çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemine göre okuma yazma öğrenmiş çocukların farklı tür metinlere göre okuduğunu anlama başarıları ile,

-Araştırma zaman açısından, 2006-2007 eğitim-öğretim yılı 2. dönem ile,

-Araştırma özel kurumlar hariç resmi ilköğretim okulları ile,

-Araştırma örneklem açısından, İstanbul ili Avrupa yakası Bahçelievler, Bakırköy ve Zeytinburnu ilçelerindeki örnekleme dâhil edilen 3 devlet okulu ile 3 müfredat laboratuvar okulunun (pilot okul) 3. sınıfında öğrenim gören 237 öğrenci ile sınırlıdır.

3.4. Araştırmanın Sayıtları

-Örneklem evreni temsil etmektedir.

-Veri toplamak amacıyla hazırlanan testler; araştırmada elde edilmeye çalışılan verileri toplamada yeterlidir.

-Araştırmada kullanılan ölçme aracının öğrencilerin okuduğunu anlamadaki başarı durumlarını doğru ölçtüğü varsayılmaktadır.

3.5. Tanımlar

Okuduğunu Anlama: Okunan metne ait metnin konusu, ana düşüncesi, yardımcı düşünceleri, sözcüklerin anlamı, metne uygun başlık buldurma, metnin kahramanları, metinde geçen olayların zamanı ve yeri hakkında sorulan sorulara doğru cevap verme olarak tanımlanabilir (Güleryüz, 1999).

Çözümleme Yöntemi (Cümle Yöntemi): İlk okuma ve yazmaya öğrencinin anlayabileceği kısa cümlelerle başladığı Çözümleme Yönteminde, zamanla cümleler kelimelere, kelimeler hecelere bölünür. Daha sonra heceler içindeki harflerin sesleri sezdirilmeye çalışılır. Bu çözümlemeler sonunda elde edilen kelime, hece ve sezilen harflerle yeni cümle ve kelimeler kurularak okuma yazma öğretilir.

Ses Temelli Cümle Yöntemi: Bu yöntemde, ilk okuma yazma öğretimine seslerle başlanır. Anlamli bütün oluşturacak birkaç ses verildikten sonra seslerden hecelere, kelimelere ve cümlelere ulaşılır. İlk okuma yazma öğretimi, cümlelere en kısa sürede ulaşılacak şekilde düzenlenmiştir. Böylece, çocuk bir taraftan cümleyi en kısa zamanda okur ve öğrendiği yeni seslerle yeni heceler, kelimeler ve cümleler oluşturarak yazar.

Bilgilendirici (Öğretici) Metin: Gündelik dilin anlamları herkesçe bilinen sözcükleri ile oluşturulan, anlaşılması için okurdan çok yönlü çabalar gerektirmeyen, olayları, durumları gerçek dünyadaki nedensellik içinde sunan yazıların, kitapların tümünü içerir (Özdemir, 2007).

Öyküleyici Metin: Bilgi dağarcığımızdan çok yaşantımızı zenginleştiren yaşantı nitelikli metinlerdir (Güneş, 2004). Öyküleyici metinler; hareketli zincirleme

olaylardan, hissî olaylardan veya her ikisinin karışımından meydana gelebilir. Zincirleme olayları ele alan öyküler genelde üçüncü kişiler tarafından anlatılır. Öykü bir dizi olaydan oluşur ve olaylar oluş sırasına göre anlatılır (Westbay, 1999; Sallabaş, 2007).

Şiir: Klasik olarak ölçülü ve kafiyeli söz sanatı diye tarif edilir. Şiirin dil ve histen meydana gelen iki temel malzemesi vardır (Çatıkkaş, 2001). Şiir dilinin temel amacı etkileme, duygulandırmaya yönelmiştir. Şairler yan yana gelemeyecek birimleri yan yana getirip sanatlı bağdaştırmalar yaparak, zihnimizde değişik çağrışımlar ve tasarımlar uyandırmak isterler. Şiirin etkileme ve duygulandırma gücü buradan gelir (Özdemir, 2007).

Başarı: Çeşitli eylemler sonucunda istenilen hedefe ulaşmaktır. Başarı, birey için anlamlı olan amaçların yapılmış olan günlük programlarla adım adım gerçekleşmesidir (Baltaş, 1997). Başarı, insanın kendisi ve çevresi ile uyumlu yaşayabilmesi; kendini gerçekleştirmek için belirlediği hedeflere ulaşırken gösterdiği çabalarından olumlu sonuçlar almasıdır (Oktay, 1995).

3.6. Araştırmanın Yöntemi

3.6.1. Araştırma Modeli

Tarama modellerinde araştırmaya müdahale söz konusu olmaz, durum var olan şekliyle ele alınır (Karasar, 2005). Yapılan bu araştırma “Çözümleme Yöntemi (Cümle Yöntemi)” ve “Ses Temelli Cümle Yöntemi”ne göre okuma yazmayı öğrenmiş çocukların okuduğunu anlamadaki başarı durumlarının değerlendirilmesini içerdiği için, var olan durumu olduğu gibi ele alıyor olup tarama modeline göre düzenlenmiştir.

3.6.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2006 – 2007 eğitim öğretim yılında, İstanbul il sınırları içinde, ilköğretim okullarında okuyan 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, İstanbul ilinin Bahçelievler, Bakırköy ve Zeytinburnu ilçelerindeki 3 normal devlet okulunda çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen; 3 de müfredat laboratuvar (pilot okul) ilköğretim okulunda ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen, bu okullarda 3. sınıf öğrenimlerine devam eden toplam 237 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo1: Örneklemdeki öğrencilerin öğrenim gördükleri yönteme göre dağılımı

Yöntem	f	%
Çözümleme Yöntemi	104	43,9
Ses Temelli Cümle Yöntemi	133	56,1
Toplam	237	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi örneklemdeki öğrencilerin % 43,9’u çözümleme yöntemi ile % 56,1’i de ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenmiştir.

Tablo 2: Örneklemdeki öğrencilerin cinsiyetlerine göre öğrenim gördükleri yöntem içindeki dağılımı

Değişken		Cinsiyet	
		Kız	Erkek
Çözümleme Yöntemi	f	48	56
	%	46,2	53,8
Ses Temelli Cümle Yöntemi	f	75	58
	%	56,4	43,6
Toplam	f	123	114
	%	51,9	48,1

Tablo 2’de görüldüğü gibi çözümleme yöntemi ile öğrenim gören öğrencilerin % 46,2’si kız, % 53,8’i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Ses temelli yöntem ile öğrenim gören öğrencilerin ise % 56,4’ü kız, % 43,6’sı erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Toplamda ise kız öğrenciler öğrencilerin % 51,9’unu, erkek öğrenciler % 48,1’ini oluşturmaktadır.

3.6.3. Veri Toplama Araçları

Çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemine göre okuma yazma öğrenmiş çocukların okuduğunu anlama başarılarını değerlendirmek amacıyla “Okuduğunu Anlama Başarı Testi” hazırlanmıştır. Okuduğunu Anlama Başarı Testi üç farklı türde (öyküleyici metin, bilgilendirici metin ve şiir türünde) metinle ilgili anlama sorularından oluşmaktadır.

Araştırmada uygulanan üç farklı türden oluşan ve çoktan seçmeli, eşleştirmeli, açık uçlu türünde toplam 30 soru içeren başarı testinde her bir metin türü kendi içinde ayrı olarak 100 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Buna göre öğrencilerin okuduğunu anlama başarı testinde öyküleyici metin başarı puanları, bilgilendirici metin başarı puanları, şiir başarı puanları ve üçünden toplam aldıkları genel başarı puanları bulunmaktadır. Öğrencilerin okuduğunu anlama başarıları bu puanlar üzerinden değerlendirilmiştir.

3.6.4. Verilerin Toplanması

Uygulamalar, 25.04.2007 tarihinde İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan Valilik Oluru doğrultusunda, 2006-2007 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde Mayıs ayında yapılmıştır. Uygulama yapılacak okullarda öğretmenler ve okul yönetimleri araştırma yapılacak konu hakkında bilgilendirilmiştir. Bu okullarda okuyan toplam 237 öğrenciye, “Okuduğunu Anlama Başarı Testi” araştırmacının kendisi tarafından uygulanmış, kontroller yapılmış ve toplanan başarı testi değerlendirilmiştir.

3.6.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenmiş öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarını değerlendirmek amacıyla uygulanan veri toplama araçlarından elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak şu analizlere tabi tutulmuştur:

1.Örnekleme oluşturan öğrencilerin kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır.

2. Çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenmiş öğrencilerin okuduğunu anlama başarılarını karşılaştırmak için T testi,

3.Çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenmiş öğrencilerin (her yöntem için ayrı) okuduğunu anlama başarıları cinsiyet, okul öncesi eğitimi alma durumu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla T testi yapılmıştır.

3. 7. Bulgular ve Yorum

3.7.1.Çözümleme Yöntemi ve Ses Temelli Cümle Yöntemi ile Okuma Yazma Öğrenen Öğrencilerin Başarılarının Karşılaştırılması ile İlgili Bulgular

Çözümleme yöntemi ve ses temelli yöntem ile okuma-yazma öğrenen öğrencilerin öyküleyici metin, bilgilendirici metin, şiir ve genel başarı testi puanları arasında yapılan T testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo3:Çözümleme Yöntemi ve Ses Temelli Cümle Yöntemi ile Okuma-Yazma Öğrenen Öğrencilerin Öyküleyici Metin, Bilgilendirici Metin, Şiir ve Genel Başarı Testi Puanları Arasında Yapılan T Testi Sonuçları

Değişken	Yöntem	N	X	SS	sd	t	p
Öyküleyici	Çözümleme Yöntemi	104	75,64	17,80	3,320	235	,001
	Ses Temelli Cümle Yöntemi	133	82,32	13,16			
Bilgilendirici	Çözümleme Yöntemi	104	63,80	25,02	1,469	235	,143
	Ses Temelli Cümle Yöntemi	133	68,02	19,19			
Şiir	Çözümleme Yöntemi	104	58,87	23,16	1,057	235	,292
	Ses Temelli Cümle Yöntem	133	61,68	17,90			
Genel	Çözümleme Yöntemi	104	66,10	19,27	2,107	235	,036
	Ses Temelli Cümle Yöntemi	133	70,67	14,12			

Tablo 3'te görüldüğü gibi çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin öyküleyici metin başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır [$t(235)= 3.320, P<. 01$]. Bu sonuca göre öyküleyici metin başarı testi puanları bakımından ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrenciler çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerden daha başarılı bulunmuştur.

Çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin bilgilendirici metin başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(235)= 1.469, P>. 05$].

Çözümleme yöntemi ve ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin şiir başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(235)= 1.057, P>. 05$].

Çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin genel başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır [$t(235)= 2.107, P<. 05$]. Bu sonuca göre genel başarı puanları bakımından ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen öğrenciler çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerden daha başarılı bulunmuştur.

3.7.2. Çözümleme Yöntemi ile Okuma Yazma Öğrenen Öğrencilerin Başarıları ile İlgili Bulgular

Çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin cinsiyetlerine göre öyküleyici, bilgilendirici metin, şiir ve genel başarı puanları arasında T Testi Sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Çözümleme Yöntemi İle Okuma Yazma Öğrenen Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Öyküleyici, Bilgilendirici Metin, Şiir Ve Genel Başarı Puanları Arasında T Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	P
Öyküleyici	Kız	48	80,40	16,44	2,59	102	,011
	Erkek	56	71,57	18,06			
Bilgilendirici	Kız	48	68,96	27,01	1,97	102	,051
	Erkek	56	59,38	22,49			
Şiir	Kız	48	64,44	22,25	2,32	102	,022
	Erkek	56	54,09	23,05			
Genel Başarı	Kız	48	71,26	19,46	2,59	102	,011
	Erkek	56	61,68	18,14			

Tablo 4’de görüldüğü gibi çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin öyküleyici metin başarı testinden aldıkları puanlar doğrultusunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır [$t(102)= 2.588, P<. 05]$. Bu sonuca göre öyküleyici metin başarı testi puanlar doğrultusunda okuduğunu anlamada kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha başarılıdır.

Çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin bilgilendirici metin başarı testinden aldıkları puanlar doğrultusunda okuduğunu anlama bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(102)= 1.974, P>. 05]$.

Çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin şiir başarı testinden aldıkları puanlar doğrultusunda okuduğunu anlama bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır [$t(102)= 2.319, P<. 05]$. Bu sonuca göre çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız öğrenciler, şiir başarı testi sonuçlarına göre okuduğunu anlamada erkek öğrencilere göre daha başarılıdır.

Çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin genel başarı puanları doğrultusunda okuduğunu anlama bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır [$t(102)= 2.598, P<. 05]$. Bu sonuca göre toplam puanlar üzerinden yapılan analizlerde çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha başarılıdır.

3.7.3. Ses Temelli Cümle Yöntemi İle Okuma Yazma Öğrenen Öğrencilerin Başarıları İle İlgili Bulgular

Ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin cinsiyetlerine göre öyküleyici, bilgilendirici metin, şiir ve genel başarı puanları arasında T Testi Sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Ses Temelli Cümle Yöntemi İle Okuma Yazma Öğrenen Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Öyküleyici, Bilgilendirici Metin, Şiir Ve Genel Başarı Puanları Arasında T Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	P
Öyküleyici	Kız	75	85,08	10,97	2,819	131	,006
	Erkek	58	78,76	14,90			
Bilgilendirici	Kız	75	70,68	17,54	1,838	131	,068
	Erkek	58	64,57	20,78			
Şiir	Kız	75	64,43	17,82	2,033	131	,044
	Erkek	58	58,14	17,52			
Genel Başarı	Kız	75	73,40	12,84	2,580	131	,011
	Erkek	58	67,16	15,02			

Tablo 5'te görüldüğü gibi ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin öyküleyici metin başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır [$t(131) = 2.819, P < .01$]. Bu sonuca göre öyküleyici metin başarı testi puanlar bakımından kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha başarılıdır.

Ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin bilgilendirici metin başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(131) = 1.838, P > .05$].

Ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin şiir başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır [$t(131) = 2.033, P < .05$]. Bu sonuca göre ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen kız öğrenciler, şiir başarı testi sonuçlarına göre erkek öğrencilere göre daha başarılıdır.

Ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin genel başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır [$t(131) = 2.580, P < .05$]. Bu sonuca göre toplam puanlar üzerinden yapılan analizlerde ses

temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha başarılıdır.

Gerek çözümleme yöntemi ile gerekse ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız öğrencilerin, erkek öğrencilerden öyküleyici metin, şiir ve genel başarı testinden aldıkları puanlara göre okuduklarını daha iyi anladıkları söylenebilir. Bu durum kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre okumaya karşı daha çok ilgili ve meraklı olması ile açıklanabilir. İlgi ve merakın olduğu yerde okuduğunu anlama üzerine daha çok yoğunlaştığı dolayısıyla bu sonuca ulaşıldığı varılabilir. Kız çocuklarının okuduklarını daha iyi anlıyor olması genel olarak kız çocuklarının, erkek çocukları gibi futbol, voleybol vb. oyunlara meraklı olmadıklarından, daha çok ev içerisinde kalıp boş zamanlarında ders kitapları dışında kitap okumayı tercih ediyor ve eğlenerek kitap okuyor olmalarına bağlanabilir. Ayrıca kız çocukları erkeklere göre daha duygusal ve hayalperesttir. Şiirde duygu, öyküleyici metinde de hayal gücü önemlidir. Dolayısıyla öyküleyici metni okurken olaydaki kahramanın yerine kendini koyarak okuması, hayalinde okuduklarını daha kolay canlandırabiliyor olmalarına ve dolayısıyla okuduklarını daha kolay anlamalarına, aynı zamanda doğaları gereği şiirdeki duyguyu daha rahat anlayabiliyor olmalarına bağlanabilir. Aynı zamanda kızlar erkeklere göre daha erken yaşlarda konuşmaya başlamakta, sesleri düzgün telaffuz etme bakımından daha üstün durumda bulunmaktadır. Ayrıca kızlar daha hızlı algılayabilirler (Terman ve Tyler,1954; Akt. Güler ve d. 2005). Gerek kızların daha erken yaşlarda konuşmaya başlıyor olması, gerek sözele olan yatkınlıkları, daha hızlı algılamaları öyküleyici metin, şiir ve genel anlamda okuduklarını anlamada daha başarılı olmalarına sebep olmuş olabilir.

Gerek çözümleme yöntemi ile gerekse ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin bilgilendirici metin başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmaması, bilgilendirici metnin yapısı gereği nesnel yargılara yer vermesi, dolayısıyla okuyan herkese aynı etkiyi verebilmesine bağlanabilir.

3.7.4. Çözümleme Yöntemi İle Okuma-Yazma Öğrenen Öğrencilerin Okulöncesi Eğitim Alma Değişkenine Göre Öyküleyici Metin, Bilgilendirici Metin, Şiir ve Genel Başarı Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğrencilerin okulöncesi eğitim alma değişkenlerine göre öyküleyici metin, bilgilendirici metin, şiir ve genel başarı testinden aldıkları puanlara ilişkin yapılan T testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Okulöncesi Eğitim Alma Değişkenine Göre Öyküleyici Metin, Bilgilendirici Metin, Şiir ve Genel Başarı Testi Puanları Arasında T Testi Sonuçları

Değişken	Okul Öncesi Eğitim	N	X	SS	t	sd	P	
Öyküleyici	Evet	52	78,21 73,08	18,22	17,17	1,479	102	,142
	Hayır	52						
Bilgilendirici	Evet	52	64,65	25,13		,347	102	,729
	Hayır	52	62,94	25,13				
Şiir	Evet	52	57,60	25,86		,557	102	,579
	Hayır	52	60,13	20,28				
Genel	Evet	52	66,82	20,32		,378	102	,706
	Hayır	52	65,38	18,34				

Tablo 6’da görüldüğü gibi çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen ve okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin öyküleyici metin başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(102)= 1.479$, $P>. 05$].

Çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen ve okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin bilgilendirici metin başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(102)= ,347$, $P>. 05$].

Çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen ve okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin şiir başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(102)= ,557$, $P>. 05$].

Çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen ve okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin genel başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [$t(102)= ,378$, $P>. 05$].

Görüldüğü gibi çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerde okul öncesi eğitim alma durumu öğrencilerin öyküleyici metin, bilgilendirici metin, şiir ve genel başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Bu durum okul öncesi döneminde yapılan faaliyetler arasında öğrencilerin farklı türde metinlerle karşılaşmış karşılaşmadığı sorusunu akla getiriyor. Okul öncesi dönemde

öğretmen tarafından yapılan okuma etkinliklerinde genellikle öyküleyici metinler tercih edilmektedir. Öyküleyici metinlerle birlikte bilgi veren metinler ve şiir türleri de çocuğa bu dönemde okunarak çocukların bu türleri fark etmeleri sağlanabilir. Oysaki çocuk en erken yaşlarda farklı türde metinlerle tanıştırılırsa, ileriki yaşlarında bu tür metinleri okurken bir ön hazırlık yapılmış olacaktır. Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin öyküleyici, bilgilendirici metni ve şiiri okuyup anlamaları arasında farkın olmaması, okul öncesi dönemde bu tür metinlerin varlığının yeterince hissettirilemeyeşine ve bu tür metinlerle ilgili faaliyetlere yeterince yer verilmeyeşine bağlanabilir.

3.7.5. Ses Temelli Cümle Yöntemi İle Okuma-Yazma Öğrenen Öğrencilerin Okulöncesi Eğitim Alma Değişkenine Göre Öyküleyici Metin, Bilgilendirici Metin, Şiir ve Genel Başarı Testinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğrencilerin okulöncesi eğitim alma değişkenlerine göre öyküleyici metin, bilgilendirici metin, şiir ve genel başarı testinden aldıkları puanlara ilişkin yapılan T testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Okulöncesi Eğitim Alma Değişkenine Göre Öyküleyici Metin, Bilgilendirici Metin, Şiir ve Genel Başarı Testi Puanları Arasında T Testi Sonuçları

Değişken	Okul Öncesi Eğitim	N	X	SS	t	sd	P
Öyküleyici	Evet	90	83,40	13,66	1,370	131	,173
	Hayır	43	80,07	11,87			
Bilgilendirici	Evet	90	68,91	19,03	,778	131	,438
	Hayır	43	66,14	19,61			
Şiir	Evet	90	62,99	17,17	1,219	131	,225
	Hayır	43	58,95	19,26			
Genel	Evet	90	71,77	14,11	1,294	131	,198
	Hayır	43	68,39	14,04			

Tablo 7’de görüldüğü gibi ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen ve okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin öyküleyici metin başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(131)=1.370, P>.05$].

Ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen ve okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin bilgilendirici metin başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(131) = ,778, P > .05$].

Ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen ve okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin şiir başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur [$t(131) = 1.219, P > .05$].

Ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen ve okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin genel başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$t(131) = 1,294, P > .05$].

Gerek çözümlene yöntemi ile gerekse ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen ve okulöncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin öyküleyici metin, bilgilendirici metin, şiir ve genel başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu durum okul öncesi dönemde bu tür metinlerin varlığının yeterince hissettirilemeyeşine ve bu tür metinlerle ilgili faaliyetlere yeterince yer verilmeyeşine bağlanabilir. Oysaki çocuk en erken yaşlarda farklı türde metinlerle tanıştırılırsa ileriki yaşlarında bu tür metinleri okurken bir ön hazırlık yapılmış olunur. Bu durum da öğrencinin okuduğunu anlamasını kolaylaştırabilir.

4. Tartışma

Öyküleyici metin ve genel başarı testinden aldıkları puanlar bakımından ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrenciler, çözümlene yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerden daha başarılı bulunmuştur. Bu sonuca göre ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen öğrenciler çözümlene yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerden öyküleyici metin ve genel başarı puanlarına bakılarak okuduklarını daha iyi anladıkları söylenebilir.

Şahin ve diğerleri (2005) tarafından yapılan “İlkokuma Öğretiminde Ses Temelli Cümle Yöntemiyle Çözümlene Yönteminin Karşılaştırılması” adlı araştırmada, pilot okullarda görev yapan 1. sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınarak ses temelli cümle yöntemi ve çözümlene yöntemi karşılaştırılmıştır. Öğretmenler okuduğunu anlama, telaffuz doğruluğu, öğrenci yaratıcılığını teşvik, duygu ve düşüncelerini ifade etme becerisi, yarıyıl tatilinde daha az unutmama, hece, sözcük kavramlarının daha erken oluşumu ve benzeri tüm maddelerde ses temelli cümle yöntemini daha olumlu bulmuşlardır.

Güneş (2005) pilot okullardaki uygulama sonuçlarını (ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğretimi), öğrencilerin düzgün el yazısı ile yazdıkları, eskisine kıyasla dikkat ve anlama düzeylerinin arttığı, öğrenme sürecine aktif olarak katıldıkları ve kısa sürede okuma yazma öğrendikleri, şeklinde belirtmiştir. Bu çalışmalar, ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin öyküleyici metinden ve genel başarı testinden aldıkları puanlar doğrultusunda çözümlene yöntemi ile okuma yazma öğrenenlerle yapılan karşılaştırma sonucunda okuduğunu anlama başarılarının daha yüksek çıkmasını destekler niteliktedir.

Sağırılı (2006) İstanbul ilinde pilot ilköğretim okulları birinci sınıf öğretmenleri ile, ses temelli cümle yöntemini bir önceki dönemde uygulanan çözümlene yöntemi ile bazı değişkenler açısından karşılaştıran bir çalışma yapmıştır. Öğretmenlerin % 78'i ses temelli cümle yöntemini nitelikli okuma yazma becerisi kazanma açısından daha başarılı bulmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenler ses temelli cümle yöntemi ile ilgili uygulamada olumlu gördükleri yönleri şu ifadelerle belirtmişlerdir: Ezberin önüne geçilerek anlamlı öğrenme gerçekleşmiş, öğrenciler aktif olarak etkinliklere katılmışlardır. Dersler daha zevkli işlenmiş ve yaparak yaşayarak öğrenmenin oluştuğunu ve bu yolla öğrencilerin anlama, yorumlama ve kendini ifade etme becerilerinin geliştiği, kısa sürede okuma yazma öğrendikleri, şeklinde sıralamışlardır.

Çocuklar için daha okul öncesi dönemde öğretmeni ve ailesi tarafından yapılan okuma etkinliklerinde genellikle öyküleyici metinler tercih edilmektedir. Yaşantıyı zenginleştirici bir işlevi olduğu düşünülen öyküleyici metinlerle çocuk adeta çevresiyle ilişki kurmaktadır. Dolayısıyla çocuğun sıkça karşılaştığı öyküleyici metinleri anlaması daha kolay olmaktadır. Sidekli (2005)'in araştırma sonucuna göre ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun öyküleyici metinleri anlama düzeyi, öğretici metinlere göre daha yüksek düzeydedir. Sallabaş (2007)'in araştırma sonucuna göre ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin öyküleyici ve bilgilendirici metin yazma becerileri puan ortalamaları arasında, öyküleyici metin yazmanın lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Öyküleyici anlatımın bilgilendirici anlatıma göre daha iyi durumda olmasının sebebi olarak, çocukluk dönemi okumalarının büyük ölçüde öyküleyici metinlere dayalı oluşunun aynı konudaki yazılı anlatımı da güçlendirmesi sonucunu doğurduğu söylenebilir. Araştırma sonucunda da görüldüğü gibi öğrenciler öyküleyici metinleri daha iyi anlamaktadır. Bunun yanı sıra, daha okul öncesi dönemden başlayarak gerek bilgilendirici metnin, gerekse şiirin biraz göz ardı edildiği düşünülmektedir. Hatta kısa zaman öncesine kadar Milli Eğitimin ders kitaplarında bile bilgilendirici metne yok

denecek kadar az yer verilmekteydi. Bu durumda çocuk, yabancı kaldığı bilgilendirici metni ve ezberlemekten öte gidilmeyen şiirin anlamını bulmakta öyküleyici metinler kadar başarılı olmayacaktır.

Çözümleme yöntemi ve ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin bilgilendirici metin ve şiir başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Eğitim hayatımızda, ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğretilmeye başlanmasıyla birlikte, bilgilendirici metinler biraz daha ön plana çıkmış oldu. Artık Türkçe kitaplarında, her temada en az bir tane bilgilendirici metne yer veriliyor. Araştırmada çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemi ile öğrenen öğrencilerin bilgilendirici metin ve şiir puanlarına göre okuduğunu anlama başarıları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Hâlbuki yeni Türkçe Programıyla ilk okuma yazmanın ses temelli cümle öğretimiyle yapıldığı bu sistemde, ön plana çıkarılmaya çalışılan bilgilendirici metin ve şiir puanlarının çözümleme yöntemi ile öğrenenlere göre daha yüksek çıkması ve öğrencilerin bilgilendirici metni ve şiiri daha iyi anlamaları beklenirdi. Demek ki öğrenciler bu metinleri derinlemesine okuyarak anlamına inemiyor. Bu durum öğretmenlerin, farklı tür metinleri okurken öğrencilerin metne uygun okuma stratejilerini seçmeleri konusunda onlara rehberlik etmesini gerektirmektedir.

Araştırma bulgularına göre, hem çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenen kızlar, hem de ses temelli cümle yöntemi ile öğrenen kızlar öyküleyici metin, şiir ve genel başarı puanlarına göre okuduğunu anlamada erkeklerden daha başarılıdır.

Güngör ve Açıkgöz (2005)' ün yapmış olduğu bir araştırmada karmaşık bir zihinsel süreci içeren, tüm sınıf düzeylerinde ve alanlarda başarının anahtarı olan okuduğunu anlamının cinsiyete göre kızlar lehine farklılıklar gösterdiği saptanmıştır.

İnan (2005) ilköğretim okulu I. kademe öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını incelediği araştırmasında, okuma alışkanlığı düzeylerinin kızlar lehine farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Bu araştırmalar yapılan çalışmayı destekler niteliktedir.

Hem çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenenlerden, hem de ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenenlerden okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin üç farklı metin türüne göre okuduğunu anlama başarıları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Araştırmada, okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilere göre daha başarılı olması ve okul öncesi eğitimin öğrencilerin okuduğunu

anlama becerilerine olumlu katkısının olması beklenirdi. Çünkü okul öncesi eğitim kurumları, öğrencileri okuma-yazmaya hazırlama, okuma yazma becerilerinin geliştirilmesine ön hazırlık niteliği taşıyan önemli kurumlardır. Ayrıca, çocuğun sosyalleşmesi ve ana dilini sosyal bir ortamda kullanarak zenginleştirmesi için ideal bir ortamdır. Okul öncesi dönemde öğrenciler bireysel olarak okumayı öğrenmezler fakat öğretmen tarafından yapılan okuma etkinlikleri sayesinde dinleme etkinlikleriyle okunamı anlamaya çalışırlar. Okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin okuduğunu anlama başarıları arasında farkın çıkamaması, bu dönemde farklı tür metinlerin varlığının yeterince hissettirilemeyeşine ve bu tür metinlerle ilgili faaliyetlere yeterince yer verilmeyeşine bağlanabilir. Oysaki çocuk en erken yaşlarda farklı türde metinlerle tanıştırılırsa, ileriki yaşlarında bu tür metinleri okurken bir ön hazırlık yapılmış olunur. Bu durum öğrencinin okuduğunu anlamasını kolaylaştıracaktır. Okul öncesi eğitim faaliyetlerinin bu anlamda daha verimli sonuçlar vermesi adına gözden geçirilmesi faydalı olacaktır. Okul öncesi eğitim programları ilköğretim programlarını destekler nitelikte olmalıdır. Okul öncesi eğitim faaliyetlerinde farklı tür metinlere yer verilmesi bu anlamda önem taşır.

Şahin ve diğerlerinin (2005) “İlk okuma Öğretiminde Ses Temelli Cümle Yöntemiyle Çözümleme Yönteminin Karşılaştırılması” adlı araştırmada pilot olan okullarla pilot olmayan okullardaki deneklerin anaokuluna devam etme oranları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Bay (2008)’ın “Ses Temelli Cümle Yöntemi İle İlk okuma Yazma Öğrenen İlköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Düzeyleri” başlıklı çalışma sonucunda, ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okuma düzeyleri arasında anaokuluna gitme durumlarına göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Hem çözümleme yöntemi ile okuma yazma öğrenenlerden, hem de ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenenlerden okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında farklı metin türüne göre okuduğunu anlama başarıları arasında anlamlı bir farkın çıkmaması Bay (2008) ve Şahin ve diğerleri (2005)’nin araştırma sonucuyla desteklenmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

5.1.Sonuç

Çözümleme yöntemi ve ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenmiş öğrencilerin farklı metin türlerine göre okuduğunu anlama başarıları arasında farkın

olup olmadığını saptamak amacıyla yürütülen bu araştırmada, toplanan verilerin analizi ile elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Öyküleyici metin ve genel başarı puanlarına göre, ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrenciler, okuduğunu anlamada çözümlene yöntemi ile öğrenen öğrencilerden daha başarılıdır.

Bilgilendirici metin ve şiir başarı puanlarına göre, çözümlene ve ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin okuduğunu anlama başarıları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Hem çözümlene yöntemi ile okuma yazma öğrenen kızlar, hem de ses temelli cümle yöntemi ile öğrenen kızlar öyküleyici metin, şiir ve genel başarı puanlarına göre okuduğunu anlamada erkeklerden daha başarılıdır. Hem çözümlene yöntemi ile öğrenen kız ve erkek öğrencilerin, hem de ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin bilgilendirici metin başarı puanlarına göre okuduğunu anlama başarıları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Hem çözümlene yöntemi ile okuma yazma öğrenenlerden, hem de ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenenlerden okul öncesi eğitimi alan ve almayan öğrencilerin üç farklı metin türüne göre okuduğunu anlama başarıları arasında anlamlı bir fark yoktur.

5.2.Öneriler

Çözümlene yöntemi ve ses temelli cümle yöntemine göre okuma yazma öğrenmiş öğrencilerin okuduğunu anlama başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

Araştırmada ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrenciler sadece öyküleyici metinden aldıkları puanlara göre okuduğunu anlamada çözümlene yöntemi ile öğrenenlere göre daha başarılı olmuşlardır. Oysaki aynı başarı şiir ve bilgilendirici metinden aldıkları puanlarda da görülmesi beklendirdi. Bu durum göz önünde bulundurularak ses temelli cümle yönteminin uygulanması sırasında yöntemin eksikliklerini giderici, daha etkili olacak farklı çalışmalar yapılmalıdır.

Çocukların okuduğunu anlamaları sadece ders kitabındaki metinlerle sınırlandırılmamalıdır. Anlama ve anlatma becerilerinin kazandırılması etkinliklerinin gerçekleştirileceği okullarda dil öğretimi dersliği oluşturulmalıdır. Bu derslikte

yaş gruplarının düzeyine uygun nitelikli, farklı türde ve zorluk derecesi biraz daha artan çocuk kitapları ve dergilerinin bulunduğu bir kitaplık bulunmalıdır. Kitaplarda Türkçe'nin anlatım olanaklarını yansıtan farklı türde çocuk kitapları öğrencilere okuma sevgisi ve alışkanlığını, okuduğunu anlama becerisini kazandırabilir.

Öğretmenler öğrencilerin bilgilendirici metin, öyküleyici metin ve şiirde okuduğunu anlamada daha başarılı olabilmeleri için bu farklı metin türlerine uygun okuma stratejileri, yöntem ve teknikleri seçmeli ve amaçlı okumalara yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Ders kitapları hazırlanırken metin seçiminde tür özelliklerini yeterince gösteren parçalara yer verilmelidir.

İlköğretimde okutulan kitaplardaki metinlerin sınıf seviyelerine uygunluğuna ve tür özelliklerini taşıyıp taşımadığına bakılmalıdır.

Yeni bir araştırmada da metin türlerine göre okuduğunu anlamayı arttıracak yöntemler denerek etkisine bakılabilir.

Yapılan araştırmada çözümlene ve ses temelli cümle yöntemi ile öğrenen öğrenciler araştırmanın yapıldığı dönemde 3. sınıftalardı. Aynı öğrenciler üzerinde 4. ve 5. sınıfta, hatta ilerleyen diğer sınıflarda da izleme yaklaşımı ile öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlama becerileri takip edilerek iki farklı yöntemin okuduğunu anlama üzerine etkisine bakılabilir.

Kaynakça

Akay A., A. (2004). *İlköğretim 2. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerilerinin Matematik Problemlerini Çözme Başarısına Etkisi*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi

Akyol, H. (2007). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık

Baltaş, A. (1997). *Üstün Başarı*. İstanbul: Remzi Kitabevi

Bay, Y.(2008). Ses Temelli Cümle Yöntemi ile ilk okuma Yazma Öğrenen ilköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Düzeyleri. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Belet, S.. D. (2006). *Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlarına Etkisi*. Ankara: Eğitim Fakültesi Yayınları.

- Çatıkkaş, A. (2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım Klavuzu*. İstanbul: Alfa Yayınları
- Çelenk, S. (2007). *İlkokuma Yazma Programı ve Öğretimi*. Ankara: Maya Akademi Yayınları
- Dökmen, Ü. (1994). *Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko- Sosyal Bir Araştırma, İstanbul: MEB Yayınları*
- Ergenç, H. (1994). Lise Öğrencilerinde Okuma-Anlamayı Geliştirme. *Pedagoji Dergisi* (2).
- Güler, A., Eren A., ve Karabacak K. (2005). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Güleryüz, H. (1999). *Okuduğunu Anlama ile Sözcük Bilgisi Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi.
- Güleryüz, H. (2004). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi Kuram ve Uygulamaları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Güneş, F. (2004). *Okuma Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları
- Güneş, F. (2005). *Türkçe Öğretim Programının Yenilikleri, Artı Eğitim Dergisi*. (2)
- Güngör, A., Açıkgöz, K. (2005). İsbirlikçi Öğrenme ve Geleneksel Öğretimin Okuduğunu Anlama Üzerinde Etkileri ve Cinsiyet ile ilişkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi* (4)
- İnam, A. (1993). *Okuma. Gutenberg Gökadasına Gezi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İnan, D. D. (2005). *İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Kongre Kitabı. Cilt 2, Denizli Pamukkale Üniversitesi.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel
- MEB (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi 1-5. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi
- Oktay, A. (1995). *Çocuk ve Okul*. İstanbul: Seha Neşriyat
- Özdemir, E. (2007). *Eleştirel Okuma*. Ankara: Bilgi Yayınevi

Sağırlı, M. (2006). "Ses Temelli Cümle Yönteminin İlk Okuma-Yazma Öğretimi Süreç ve Etkinlikler Üzerindeki Başarısının Uygulama Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi", *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi*, Gazi Üniversitesi, Ankara: Kök Yayıncılık, Cilt:2

Sallabaş, M., E. (2007). *İlköğretim Besinci Sınıf Öğrencilerinin Kendini Yazılı Olarak İfade Etme Kazanımlarına Ulaşma Düzeyi*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sidekli, S. (2005). İlköğretim Besinci Sınıf Öğrencilerinin Öğretici ve Öyküleyici Metinlere Göre Okuduğunu Anlama Becerilerinin Sınanması. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Şahin, İ., İnci, S., Turan, H., Apak Ö. (2005). İlk Okuma Öğretiminde Ses Temelli Cümle Yöntemiyle Çözümleme Yönteminin Karşılaştırılması. *14-16 Kasım 2005 Erciyes Üniversitesi Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu*. Ankara: Sim Matbaası

Tazebay, A. (1997). *İlkokul Öğrencilerinin Okuma Becerilerinin Okuduğunu Anlamaya Etkisi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi

Tortop, R. (2003). *Uygulamalı Örnekleriyle İlkokuma Yazma Kılavuzu*. İzmir: Top Yayıncılık

Yıldız, V., Yıldırım S. (2005). *Ses Temelli Cümle Yöntemine Göre Okuma Yazma Öğretimi El Kitabı*. Ankara: İşlem Yayınları